

CENTRALNA BIBLIOTEKA POLICYJNA

Informacja naukowa w służbie Policji i społeczeństwu

Paulina Ostrowska

Centralna Biblioteka Policyjna

Centralna Biblioteka Policyjna obchodzi w tym roku jubileusz 30-lecia działalności. Od początku istnienia ma ona swoje stałe miejsce w strukturze organizacyjnej Centrum Szkolenia Policji. W ciągu trzech dekad zgromadziła liczny księgozbiór, który stanowi skarbnicę wiedzy z wielu dziedzin nauki. Biblioteka Centrum Szkolenia Policji pełni przede wszystkim funkcję fachowej biblioteki szkolnej dla kadry i słuchaczy jednostki. Ponadto służy również mieszkańcom powiatu legionowskiego jako lokalna biblioteka naukowa. Podobnie jak biblioteki policyjne z lat 20. ubiegłego wieku zapewnia dostęp do wszechstronnej wiedzy zróżnicowanej grupie odbiorców. Od wielu lat niesłabnącym zainteresowaniem pasjonatów historii polskiej Policji, pracowników naukowych, doktorantów i studentów cieszą się jej archiwalne zbiory specjalne. Zgromadzone dokumenty faktograficzne z okresu dwudziestolecia międzywojennego stanowią pasjonującą kronikę historii Policji Państwowej.

Szkoła bez biblioteki jest jak twierdza bez zbrojowni

Anonim

O wysokiej jakości księgozbioru świadczy nie tyle jego wartość materialna (w tym cena książki), ile ładunek treści ukryty w dokumentach. Wartość tę szacują i weryfikują każdorazowo czytelnicy. Niemniej w jej odkrywaniu od lat pomagają pracownicy służby bibliotecznej. Bibliotekarze i specjaliści informacji naukowej tak jak przewodnicy kierują czytelników do źródeł wiedzy, wskazując konkretne publikacje i dokumenty. Są oni zarazem łącznikami pomiędzy czytelnikiem a biblioteką, zawsze między źródłem informacji a odbiorcą. Poziom znajomości księgozbioru oraz wiedzy i umiejętności w zakresie wyszukiwania mniej lub bardziej precyzyjnie określonych treści przekładają się na jakość świadczonych usług informacyjnych. Ich najlepszym miernikiem jest zadowolenie, satysfakcja i wdzięczność czytelników. Każdy z etapów pracy bibliotekarzy Centrum Szkolenia Policji, począwszy od gromadzenia dokumentów, poprzez ich opracowywanie, a kończąc na udostępnianiu, skoncentrowany jest wokół profilu treści wyznaczonego przez po-

trzeby odbiorców. Najliczniejszą grupę osób korzystających z księgozbioru Centralnej Biblioteki Policyjnej stanowią funkcjonariusze i pracownicy Policji. W centrum ich zainteresowania znajdują się głównie publikacje fachowe o charakterze dydaktycznym: książki, skrypty, materiały szkoleniowe i doskonałace dla słuchaczy kursów podstawowych i specjalistycznych, wydawnictwa ciągle (czasopisma policyjne, kwartalniki naukowe) oraz akty prawne związane z historią i organizacją jednostek Policji w Polsce i na świecie. Książnica Centrum Szkolenia Policji stanowi potężny arsenał wiedzy ze względu na bogaty zasób informacji, zarówno w formie papierowej (tradycyjnej), jak i elektronicznej (cyfrowej: E-biblioteka). Centralna Biblioteka Policyjna obecnie stoi przede wszystkim przed wyzwaniem skutecznego i efektywnego wspierania procesu kształcenia zawodowego. Dynamiczny charakter szkolenia podstawowego policjantów wiąże się z koniecznością dostosowania proponowanych usług do potrzeb i oczekiwań współczesnych użyt-

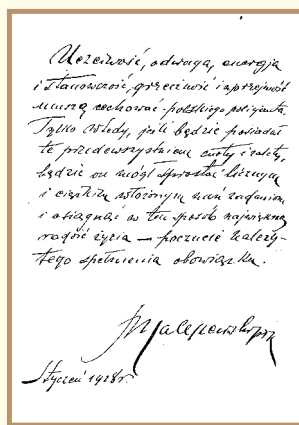
CENTRALNA BIBLIOTEKA POLICYJNA

kowników biblioteki. Intensywny rozwój technologii informacyjnej oraz wzrost popularności zasobów cyfrowych, w tym repozytoriów i bibliotek cyfrowych, zaowocował możliwością szybkiego dostępu do informacji za pośrednictwem Internetu. Centralna Biblioteka Policyjna również znalazła grono nowych odbiorców. Aby zapewnić możliwie najlepszy dostęp do informacji o zasobie bibliotecznym oraz zautomatyzować proces gromadzenia, opracowywania i udostępniania zbiorów, wprowadzono elektroniczny system zarządzania księgozbiorem PROLIB. Baza danych o księgozbiornie w postaci katalogu OPAC znajduje się w zasięgu niezliczonej rzeszy potencjalnych czytelników w Polsce i na świecie. Przyjęta strategia gromadzenia zbiorów zakłada ścisłą specjalizację w tematyce związanej z resortem spraw wewnętrznych i administracji, ze szczególnym uwzględnieniem publikacji o tematyce policyjnej, i koncentrowanie się na pozyskiwaniu wydawnictw o charakterze dydaktycznym.

Powołanie Centralnej Biblioteki Policyjnej jako stałego ogniska w strukturze Centrum Szkolenia Policji było nie tylko odpowiedzią na potrzeby środowiska policyjnego związane z zapewnieniem dostępu do rzetelnej i kompleksowej wiedzy branżowej, lecz także zrealizowaniem wieloletnich dążeń do stworzenia nowoczesnej biblioteki, gromadzącej cały dorobek wydawniczy i naukowy polskiej Policji od momentu jej utworzenia w 1919 r. do chwili obecnej – czyli marzeń o bibliotece na miarę potrzeb czytelników schyłku XX w. Do dzisiaj pozostaje ona największą biblioteką resortu spraw wewnętrznych i administracji. Wielkość księgozbioru szacuje się na 239 000 egz., w tym 693 tytuły czasopism i druków ciągłych, liczące łącznie ponad 81 000 egz.

W magazynie zbiorów specjalnych znajduje się ponad 4700 dokumentów wydanych do 1948 r. włącznie. Prawie wszystkie zostały przekazane Centralnej Bibliotece Policyjnej w 1990 r. z kilku bibliotek likwidowanych szkół resortowych, w tym przede wszystkim z Biblioteki Głównej Akademii Spraw Wewnętrznych. Najstarszy dokument w inwentarzu to polski przekład francuskiego dzieła *Zasady moralności* Augusta Charlesa Renouarda, wydany w 1823 r. w Poznaniu przez Drukarnię Wilhelma Dekera i Spółki. Większość książek z archiwum stanowią dzieła światowej i polskiej myśli filozoficznej, opracowania popularnonaukowe z zakresu historii, ekonomii, geografii, prawa, socjologii, psychologii i pedagogiki oraz literatury i sztuki. Ponadto sporą część archiwaliów tworzą encyklopedie i słowniki specjalistyczne oraz tytuły z klasyki literatury polskiej i światowej, atakże pamiętniki, biografie i zbiory listów.

Archiwalne zasoby Centralnej Biblioteki Policyjnej zostały ponownie odkryte i docenione przez czytelników w związku z jubileuszem 100-lecia Policji Państwowej. Przygotowania do uroczystości rocznicowych obudziły na nowo zainteresowanie źródłami historycznymi. Było to spowodowane nie tylko potrzebą pogłębienia i uzupełnienia wiedzy o historii i dorobku formacji na przestrzeni całego dwudziestolecia międzywojennego, lecz także chęcią przygotowania materiałów jubileuszowych, artykułów naukowych i wystaw okolicznościowych. Pierwsze prośby o udzielenie informacji na temat historii Policji Państwowej zaczęły napływać do biblioteki już z początkiem 2018 r. Z czasem pytania były bardziej wyspecjalizowane. W centrum zainteresowania znalazły się na przykład takie zagadnienia, jak: historia policji drogowej, wodnej, służby śledczej, organizacja poszczególnych komend wojewódzkich i powiatowych, a także węższych specjalizacji takich, jak powstanie i rozwój policji kobiecej czy kynologii policyjnej. Podstawowe

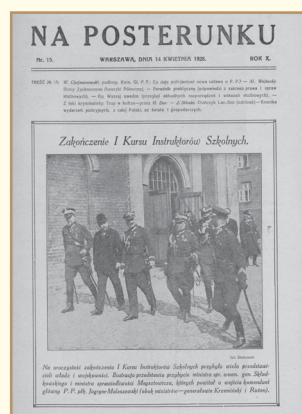
Uczciwość, odwaga, energia i stanowczość, grzeczność i uprzejmość muszą cechować polskiego policjanta.

Tylko wtedy, jeśli będzie posiadał te przede wszystkim cnoty i zalety, będzie on mógł sprostać licznym i ciężkim włożonym nań zadaniom i osiągnąć w ten sposób największą radość życia – poczucie należytego spełnienia obowiązku.

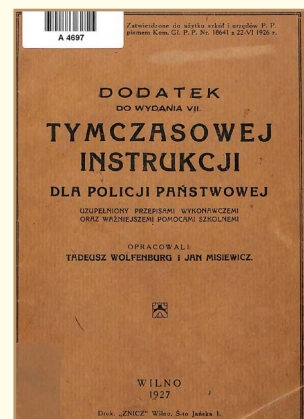
JJ Maleszewski plk

Styczeń 1928 r.

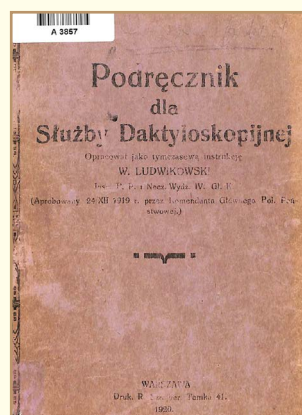
Kopia rękopisu charakterystyki polskiego policjanta autorstwa Komendanta Głównego PP plk. Janusza Zygmunta Jagryma Maleszewskiego z autografem autora, w: „Rocznik Policji Państwowej 1927”, Wyd. Gazety Policji Państwowej „Na Posterunku”, Warszawa 1928, s. 16. Po prawej stronie współczesny zapis treści oryginalnego dokumentu.

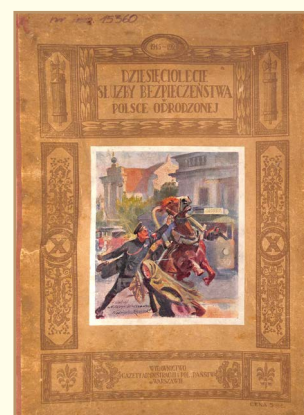
„Na Posterunku: Gazeta Policji Państwowej”, r. 10, nr 15, Warszawa 1928.

T. Wolfenburg, J. Misiewicz, *Dodatek do wydania VII tymczasowej instrukcji dla policji państwowej uzupełniony przepisami wykonawczymi oraz ważniejszymi pomocami szkoleniowymi*, Wilno 1927.

W. Ludwikowski, *Podręcznik dla służby daktyloskopijnej*, Warszawa 1920.

Dziesięciolecie Służby Bezpieczeństwa w Polsce Odrodzonej, Wydawnictwo „Gazety Administracji i Policji Państwowej”, pod red. E. Grabowieckiego, Warszawa 1925.

Źródło: biblioteka CSP.

WYKAZ WYBRANYCH PUBLIKACJI ARCHIWALNYCH O TEMATYCE POLICYJNEJ, PRAWNICZEJ I PENITENCJARNEJ W ZBIORACH CBP

J. Adelstein, *Ustawa o zgromadzeniach z dnia 11 marca 1932 r. z komentarzami i przepisami wykonawczymi*, Drukarnia Policyjna, Warszawa 1932.

Z. Bugajski, *Wykład więziennictwa*, Drukarnia Działu Pracy „Więzienia Karnego”, Warszawa 1926.

S. Car, *Dziesięciolecie więziennictwa polskiego*, Warszawa 1929.

Z. Cybichowski, *Encyklopedia podręczna prawa publicznego (konstytucyjnego, administracyjnego i międzynarodowego). T. 1, Abolicja – państwo*, Instytut Wydawniczy Biblioteka Polska, Warszawa 1926.

Z. Cybichowski, *Encyklopedia podręczna prawa publicznego (konstytucyjnego, administracyjnego i międzynarodowego). T. 2, Państwo związków – źródła lecznicze*, Instytut Wydawniczy Biblioteka Polska, Warszawa b.r.w.

A.S. Ettinger, *Zbrodniarz w świetle antropologii i psychologii*, nakładem Księgarni F. Hoesicka, Warszawa 1924.

Gazeta Administracji i Policji Państwowej, wyd. Policja Państwowa, Warszawa 1924–1925, 1927–1933.

S. Glaser, *Kara odwetowa a kara celowa: (zalety i braki teorii pragmatycznej)*, Uniwersytet Lubelski, Lublin 1924.

E. Holters, *Postępowanie Organów Bezpieczeństwa w przypadkach ciężkich przestępstw przeciwko bezpieczeństwu życia i zdrowia: wskazówki*, Grudziądz 1938.

Instrukcja służbowa: tylko do użytku wewnętrznego Normalnej Szkoły Fachowej dla Szeregowych P.P. [Policji Państwowej], Mosty Wielkie [1932 ?].

H. Kowalski, *O korzyściach nabywania nauki medycyny sądowej przez prawników i o potrzebie utworzenia stałych posad egzaminowanych lekarzy sądowych, przy c.k. sądach krajowych i obwodowych na podstawie kazuistyki sądowo-lekarskiej*, Drukarnia Józefa Styryni, Tarnów 1893.

T.E. Kuczma, *Genetyczne ujęcie przestępstwa*, wydanie własne autora, Poznań 1939.

Kurs organizacji sądów i prokuratury dla Policji Państwowej, Drukarnia Pospieszna J. Szczeciński, Kalisz 1919.

H. Kwieciński, *Grafologia sądowa*, Instytut Wydawniczy Biblioteka Polska, Warszawa 1933.

I.N. Lipkin, *Oszustwo w świetle kodeksów karnych obowiązujących i projektów ustawodawczych: (studium historyczno-dogmatyczne): rozprawa doktorska przyjęta przez Radę Wydziału Prawa Karnego Uniwersytetu Warszawskiego*, Wydawnictwo Seminarjum Prawa Karnego Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1926.

W. Ludwikowski, *Podręcznik dla służby daktyloskopijnej*, Warszawa 1920.

A. Mogilnicki, *Dziecko i przestępstwo*, wyd. 2 uzup., Wydawnictwo M. Arcta, Warszawa 1925.

A. Mogilnicki, *Kary dodatkowe: kary cielesne, kary hańbiące, pozbawienie czci i praw*, Księgarnia Gebethnera i Wolffa, Warszawa 1907.

Na Posterunku: Gazeta Policji Państwowej, wyd. Policja Państwowa, Warszawa 1922, 1925, 1928–1929, 1931, 1933–1938.

E. Neymark, *Zarys etiologii kryminalnej: wykłady w Centralnej Szkole dla urzędników administracji więziennej Ministerstwa Sprawiedliwości*, Zakłady Graficzne Pracowników Drukarskich, Warszawa 1925.

J. Podoski, *Strzelanie: podręcznik dla początkujących i zawodników*, Główna Księgarnia Wojskowa, Warszawa 1934.

Poradnik prawniczy: zbiór ustaw oraz pism w sprawach administracyjnych, samorządowych, karnych, cywilnych, wojskowych, podatkowych, szkolnych i t.p., zebrał i ułożył M. Buczman-Czapliński, Wydawnictwo „Wiadomości Gminnych”, Lwów 1928.

Prawo egzekucyjne w zarysie, oprac. Z. Wierski, wyd. 3 uzup., Księgarnia A. Minczelesa, Lwów 1922.

Prawo uposażeniowe funkcjonariuszów państwowych, Stowarzyszenie Urzędników Skarbowych Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 1934.

L. Radzinowicz, *Podstawy nauki o więziennictwie*, Księgarnia Gebethnera i Wolffa, Warszawa 1933.

E.S. Rappaport, *Teoria i praktyka skazania warunkowego w Polsce (1917–1939): (referat na IV Zjazd Prawników Polskich w Gdyni)*, Wydawnictwo Kasy im. Mianowskiego, Warszawa 1939.

R. Schermann, *Pismo nie kłamie: psychografia*, Księgarnia Powszechna, Kraków 1939.

Służba śledcza i taktyka kryminalna wraz z najważniejszymi wiadomościami z medycyny sądowej, dla użytkowników policji państwowej, szkół policyjnych i sędziów śledczych, oprac. pod red. B. Łukomskiego, Księgarnia Maksymiljana Bodeka, Lwów 1924.

Statut oficerskich sądów honorowych, „Światosław” Spółdzielnia Wydawnicza, Lwów 1927.

W. Świda, *Przestępca zawodowy*, Księgarnia F. Hoesicka, Wilno 1932.

Ustawa postępowania sądowego cywilnego, obowiązująca w okręgach apelacyjnych warszawskim, lubelskim i wileńskim: z przytoczeniem jurejurisprudencji i ustaw związkowych oraz dodaniem przepisów, dotyczących organizacji sądownictwa tudzież skorowidza, oprac. W. Miszewski i in., wyd. 2, Wydawnictwo F. Hoesicka, Warszawa 1926.

L. Wachholz, J. Olbrycht, *Medycyna kryminalna (z 115 rycinami w tekście)*, Spółka Wydawnicza „Lektor”, Warszawa 1924.

L. Wachholz, *Psychopatologia sądowa: na podstawie ustaw obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej*, Nakład Gebethnera i Wolffa, Warszawa 1923.

H. Wardęski, *Moje wspomnienia policyjne*, Nakładem Stowarzyszenia „Policyjny Dom Zdrowia”, Warszawa 1925.

S. Woliński, *Akt oskarżenia*, Księgarnia Naukowa T. Szczęśny i S-ka, Toruń 1946.

B. Wróblewski, *Penologia: socjologia kar*, T. 2, Księgarnia Kazimierza Rutkiego, Wilno 1926.

B. Wróblewski, *Przestępstwa tłumy*, Księgarnia Nauczycielstwa Polskiego, Wilno 1922.

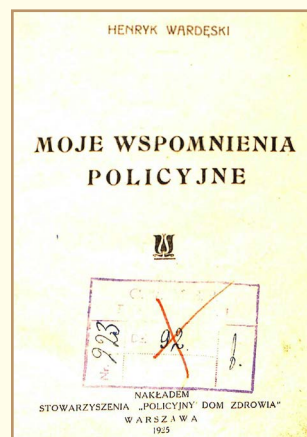
B. Wróblewski, *Wstęp do polityki kryminalnej*, Księgarnia Stowarzyszenia Nauczycielstwa Polskiego, Wilno 1922.

Wykrywanie i zwalczanie nielegalnych urządzeń radjoodbiorczych: wskazówki praktyczne dla organów policji państwowej obowiązujące od dnia 1 sierpnia 1933 roku, Wydawnictwo Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, 1933.

HENRYK WARDEŃSKI.
Zastępca Gł. Kom. P.P.

Nadinsp. H. Wardęski – organizator PP; od 1.07.1919 r. komendant policji woj. warszawskiego; w latach 1922–1929 Zastępca Komendanta Głównego PP.

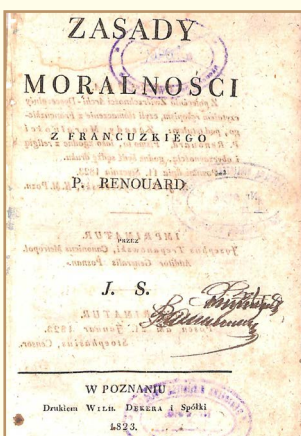
Strona tytułowa: H. Wardęski, *Moje wspomnienia policyjne*, Stowarzyszenie „Policyjny Dom Zdrowia”, Warszawa 1925.

Pod koniec 1919 roku Policja Państwowa zdobyła się na wydawnictwo własnego organu, a był nim tygodnik, poświęcony fachowej wiedzy policyjnej pod tytułem: „Gazeta Policji Państwowej”. Redaktorem tego wydawnictwa został podinspektor Edward Grabowiecki [...].

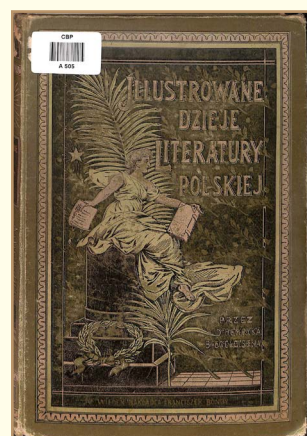
[...] Ponieważ „Gazeta” była redagowana tak naukowo, że była zrozumiałą tylko dla inteligentnego funkcjonariusza policji, posiadającego przynajmniej średnie wykształcenie, okazała się więc potrzebna stworzenia jeszcze jednego wydawnictwa, dostępnego dla niższych funkcjonariuszy. Zarządził temu redaktor Grabowiecki i puścił w świat policyjny tygodnik „Na posterunku”.

[...] Pisemko to dotarło na każdy posterunek, niosąc pracownikom policji wiedzę fachową, wiadomości ze świata odległego, wiadomości służbowe, rozrywki umysłowe i ciekawe opowieści.

Fragm. wspomnień nadinsp. Henryka Wardęskiego na temat prasy Policji Państwowej.

Najstarszy dokument w zbiorach Centralnej Biblioteki Policyjnej: A. Ch. Renouard, *Zasady moralności*; przeł. [z fr.] J. S., Drukarnia Wilh. Dekera i Spółki, Poznań 1823 (s. tytułowa).

H. Biegeleisen, *Ilustrowane dzieje literatury polskiej*, nakładem Franciszka Bondego, Wiedeń 1903 (fot. okładki t. 4: Czasy reakcji: od Wazów po Sasów).

Źródło: biblioteka CSP.

i niezgłębione źródło wiedzy historycznej w ustaleniu dat, miejsc i nazwisk stanowiły w tym przypadku dwa czasopisma policyjne wydawane przez Komendę Główną Policji Państwowej, przechowywane w Dziale Czasopism Centralnej Biblioteki Policyjnej: „Gazeta Administracji i Policji Państwowej” oraz „Na Posterunku: Gazeta Policji Państwowej”. Opracowane kwerendy, bibliografie i zestawienia tematyczne przyczyniły się nie tylko do zebrania bogatego zbioru informacji w postaci artykułów, ogłoszeń, instrukcji, statutów, rozkazów i rozporządzeń, lecz także cennych materiałów ilustrujących działalność Policji Państwowej w okresie międzywojennym (zdjęć, szkiców, rysunków). Zgromadzony materiał faktograficzny posłużył m.in. do przygotowania i zrealizowania dwóch dużych projektów o charakterze edukacyjnym. Pierwszym z nich była wystawa jubileuszowa „100 lat w służbie dla Niepodległej: 1919–2019”, otwarta w styczniu 2019 r. w gmachu głównym Centrum Szkolenia Policji w Legionowie. Kolejna ekspozycja, poświęcona historii kynologii policyjnej od czasów Policji Państwowej do chwili obecnej, została udostępniona w Izbie Tradycji Zakładu Kynologii Policyjnej Centrum Szkolenia Policji w Sułkowicach. Zebrane informacje zaowocowały również artykułami o początkach i rozwoju policji drogowej oraz kynologii policyjnej, które ukazały się w numerze 4(47) „Kwartalnika Policyjnego” z 2018 r. Zestawienie wybranych publikacji archiwalnych ze zbiorów Centralnej Biblioteki Policyjnej dołączono do niniejszego artykułu w osobnym wykazie.

Przywilej pracy z archiwalnymi dokumentami źródłowymi to również okazja do poszerzenia wiedzy na temat pierwszych bibliotek policyjnych oraz początków polskiego bibliotekarstwa policyjnego. Idea udostępniania zasobów bibliotecznych czytelnikom spoza Policji, sprawdzona i utrwalona przez Policję Państwową, przetrwała do czasów współczesnych także dzięki bibliotece Centrum Szkolenia Policji. Otwartość i gotowość do zaspokajania potrzeb informacyjnych szerokiej grupy odbiorców to cecha, która wyróżnia Centralną Bibliotekę Policyjną spośród innych bibliotek resortu spraw wewnętrznych i administracji. Współpraca z czytelnikami spoza Policji w zakresie informacji naukowej oraz udostępniania zbiorów (wypożyczeń międzybibliotecznych) sprzyja wymianie wiedzy i doświadczeń, a także integracji środowiska policyjnego ze społeczeństwem.

Summary

Central Police Library. Scientific information in the service of the Police and society

In the article there were presented the activities of the Central Police Library, which – due to its profile – functions above all as a professional school library for the staff and trainees of the unit. The author characterised briefly the collections, amongst which specialist publications of teaching character occupy the main place: books, course books, training and in-service training materials for trainees of basic and specialist courses, police and scientific magazines as well as legal acts connected with the history and organization of Police units in Poland and in the world.

Special attention was paid to archival collections of the library, out of which works of global and Polish philosophical thought, popular-scientific studies, encyclopedias and specialist dictionaries, as well as diaries, biographies, collections of letters constitute the majority. The list of chosen archive records was also placed in the article. It was emphasized that the library makes its collections available to readers from outside the Police, including residents of the Legionowo county.

Tłumaczenie: Renata Cedro